

LA INDÚSTRIA NACIONALITZADA I L'ADMINISTRACIÓ OBRERA ¹

Lev Trotski

12 de maig de 1939

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: "La industria nacionalizada y la administración obrera", en, *Escritos*, Tom X, Volum 2, Editorial Pluma, Bogotà, 1976, pp. 482-487.

Als països industrialment endarrerits el capital estranger hi exerceix un rol decisiu. D'aquí la relativa feblesa de la burgesia *nacional* en relació al proletariat *nacional*. Açò crea condicions especials de poder estatal. El govern gira entre el capital estranger i el nacional, entre la relativament dèbil burgesia nacional i el relativament poderós proletariat. Açò li dóna al govern un caràcter bonapartista d'índole particular. S'eleva, per així dir-ho, per damunt de les classes. En realitat, pot governar o bé esdevenint instrument del capitalisme estranger i sotmetent el proletariat amb les cadenes d'una dictadura policíaca, o maniobrant amb el proletariat, arribant inclús a fer-li concessions, guanyant d'aquesta manera la possibilitat de disposar de certa llibertat en relació als capitalistes estrangers. L'actual política s'ubica en la segona alternativa; les seues majors conquestes són l'expropiació dels ferrocarrils i de les companyies petrolieres.

Aquestes mesures s'enquadren enterament en els marcs del capitalisme d'estat. No obstant, en un país semicolonial, el capitalisme d'estat es troba sota la gran pressió del capital privat estranger i dels seus governs, i no pot mantenir-se sense el suport actiu dels treballadors. Això és el que explica per què, sense deixar que el poder real escape de les seues mans, tracta de conferir a les organitzacions obreres una considerable part de responsabilitat en la marxa de la producció de les branques nacionalitzades de la indústria.

Quina hauria d'ésser la política del partit obrer sota aquestes circumstàncies? Seria un error desastrós, un complet engany, afirmar que el camí al socialisme no passa per la revolució proletària, sinó per la nacionalització que faça l'estat burgès en algunes branques de la indústria i la seua transferència a les organitzacions obreres. Però aquesta no és la qüestió. El govern burgès porta a terme per si mateix la nacionalització i s'ha vist obligat a demanar la participació dels treballadors en l'administració de la indústria nacionalitzada. Per descomptat, es pot evadir la qüestió adduint que, a menys que el proletariat prenga el poder, la participació dels sindicats en el maneig de les empreses del capitalisme d'estat no pot donar resultats socialistes. No obstant, una política tan negativa de part de l'ala revolucionària no seria compresa per les masses i reforçaria les posicions oportunistes. Per als marxistes no es tracta de construir el socialisme amb les mans de la burgesia, sinó d'utilitzar les situacions que es

presenten dins del capitalisme d'estat i fer avançar el moviment revolucionari dels treballadors.

La participació en els parlaments burgesos no pot ja oferir resultats positius importants; en determinades situacions, pot inclús conduir a la desmoralització dels diputats obrers. Però açò no és argument perquè els revolucionaris recolzen l'antiparlamentarisme.

Seria inexacte identificar la participació obrera en l'administració de la indústria nacionalitzada amb la participació dels socialistes en un govern burgès (això que hom anomena *ministerialisme*). Tots els membres d'un govern estan lligats per lligams de solidaritat. Un partit representat en el govern és responsable de la política del govern en el seu conjunt. La participació en el maneig d'una determinada branca de la indústria brinda, en canvi, una àmplia oportunitat d'oposició política. En el cas que els representants obrers estiguen en minoria en l'administració, tenen totes les oportunitats per a proclamar i publicar les seues propostes rebutjades per la majoria, informar els treballadors, etcètera.

La participació dels sindicats en l'administració de la indústria nacionalitzada pot comparar-se amb la dels socialistes en els *governos municipals*, on guanyen a vegades la majoria i estan obligats a dirigir una important economia urbana, mentre la burgesia continua dominant l'estat i segueixen vigents les lleis burgeses de propietat. En la municipalitat, els reformistes s'adapten passivament al règim burgès. En el mateix terreny, els revolucionaris fan tot allò que poden en interès dels treballadors i, alhora, els ensenyen a cada pas que, sense la conquesta del poder de l'estat, la política municipal és impotent.

La diferència rau, sens dubte, en què en el govern municipal els treballadors guanyen certes posicions per mitjà d'eleccions democràtiques, mentre que en l'esfera de la indústria nacionalitzada el mateix govern els invita a fer-se càrrec de determinats llocs. Però aquesta diferència té un caràcter purament formal. En ambdós casos, la burgesia es veu obligada a concedir als treballadors certes esferes d'activitat. Els treballadors les utilitzen a favor dels *seus* propis interessos.

Seria neci no tenir en compte els perills que sorgeixen d'una situació en què els sindicats exerceixen un paper important en la indústria nacionalitzada. El risc radica en la connexió dels dirigents sindicals amb l'aparell del capitalisme d'estat, en la transformació dels representants del proletariat en ostatsges de l'estat burgès. Però per gran que puga ésser aquest perill, només constitueix una part del perill general, més exactament, d'una malaltia general: la degeneració burgesa dels aparells sindicals en l'època de l'imperialisme, no sols en els vells centres metropolitans sinó també en els països colonials. Els líders sindicals són, en l'aclaparadora majoria dels casos, agents *polítics* de la burgesia i del seu estat. En la indústria nacionalitzada poden tornar-se, i ja s'estan tornant, els seus agents *administratius* directes. Contra açò no hi ha una altra alternativa que lluitar per la independència del moviment obrer en general; i en particular per la formació en els sindicats de fermes nuclis revolucionaris que, al mateix temps

que defensen la unitat del moviment sindical, siguen capaços de lluitar per una política de classe i una composició revolucionària dels organismes directius.

Un altre perill resideix en el fet que els bancs i altres empreses capitalistes, de les quals depèn econòmicament una branca determinada de la indústria nacionalitzada, poden utilitzar, i sens dubte ho faran, mètodes especials de sabotatge per a posar obstacles en el camí de l'administració obrera, desacreditar-la i empentar-la al desastre. Els dirigents reformistes tractaran d'evitar el perill adaptant-se servilment a les exigències dels seus proveïdors capitalistes, en particular dels bancs. Els líders revolucionaris, per contra, del sabotatge bancari n'extrauran la conclusió que cal expropiar els bancs i establir un *sol banc nacional*, que portaria la comptabilitat de tota l'economia. Per descomptat, aquesta qüestió ha d'estar indissolublement lligada a la de la *conquesta del poder per la classe treballadora*.

Les distintes empreses capitalistes, nacionals i estrangeres, conspiraran inevitablement, junt amb les institucions estatals, per tal d'obstaculitzar l'administració obrera de la indústria nacionalitzada. Per la seua banda, les organitzacions obreres que administren les distintes branques de la indústria nacionalitzada han d'unir-se per tal d'intercanviar experiències, donar-se mutu suport econòmic, i actuar unides davant del govern, per les condicions de crèdit, etcètera. Per descomptat, aqueixa direcció central de l'administració obrera de les branques nacionalitzades de la indústria ha d'estar amb estret contacte amb els sindicats.

Per a resumir, pot afirmar-se que aquest nou camp de treball implica les més grans oportunitats i els majors perills. Aquests consisteixen en el fet que el capitalisme d'estat, per mitjà de sindicats controlats, pot contenir els obrers, explotar-los cruelment i paraitzar la seua resistència. Les possibilitats revolucionàries consisteixen en el fet que, basant-se en les seues posicions en branques industrials d'excepcional importància, els obrers porten l'atac contra totes les forces del capital i de l'estat burgès. Quina d'aquestes possibilitats triomfarà? I en quant de temps? Naturalment, és impossible predir-ho. Depèn totalment de la lluita de les diferents tendències en la classe obrera, de l'experiència dels propis treballadors, de la situació mundial. De totes maneres, per tal d'utilitzar aquesta nova forma d'activitat en interès dels treballadors i no de la burocràcia i aristocràcia obreres, únicament es necessita una condició: l'existència d'un partit marxista revolucionari que estudeie curosament totes les formes d'activitat de la classe obrera, critique cada desviació, eduque i organitze els treballadors, guanye influència als sindicats i assegure una representació obrera revolucionària en la indústria nacionalitzada.

¹ "La indústria nacionalitzada i l'administració obrera.", *Fourth International*, agost de 1946. "Trotsky escrigué aquest article després que el govern de Cárdenas expropià la indústria petrolera i els ferrocarrils i conferí als sindicats gran responsabilitat en la seua administració." [part de la nota de l'edició castellana]